

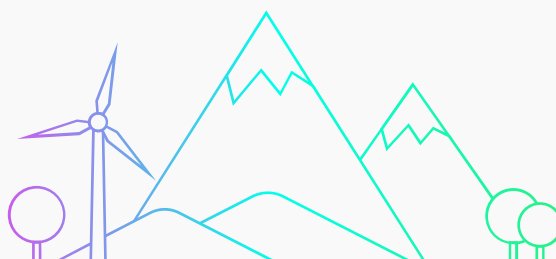
THE **GREEN** BOOK

Политики и практики за стимулиране на зелени инвестиции в бизнеса

Съдържание

доц. д-р Маню Моравенов	3
София Касидова	4
Мартин Гиков	6
Мария Филипова	8
Анка Йонеску	9
Марина Кобакова	12
Ваня Манова	13
Теодор Маринов	15
Асен Ягодин	16
Цветанка Минчева	17
Саша Безуханова	19
Боян Рашев	22
Мартин Бояджиев	24
Николай Гърнев	25
Божидар Нейчев	26
Йордан Недев	27
Иван Житиянов	28
Евелина Милтенова	29
Радослава Масларска	30
Иван Велков	32
доц. д-р Радостин Вазов	33
гл. ас. д-р Мария Трифонова	34

Accelerate Green

доц. д-р Маню Моравенов

Председател на Център за устойчиви финанси и енергетика

Изпълнителен директор на Българска фондова борса

Стартът на зелената трансформация е факт и процесът е необратим, а и ще бъде катализиран от войната в Украйна. Считаме, че дойде моментът заедно всички заинтересовани страни да действат - да дефинираме и трансферираме политиките и да следваме най-добрите световни практики за устойчивото развитие на България.

Заради това преди една година с около 30 лидери от всички заинтересовани страни създадохме Green Finance & Energy Centre – първия и единствен think tank с основна цел да участва в разработването на политики за устойчиво развитие на България и мисия да създава и трансферира водещи практики в двете области към заинтересованите страни.

Фоурмът Accelerate Green напълно потвърждава горното, нещо повече наскоро Зеленият център прие Насоки за отчитане на екологичното развитие, социалната отговорност и доброто корпоративно управление, които насърчават компаниите да въвеждат тези т.нар. ESG практики.

От своя страна Българска фондова борса създаде възможността компаниите да измерват и докладват въведените ESG практики чрез инициативата Охуген (“Кислород”) – технологично решение внедрено в партньорство с водещата европейска компания Plan A, както и надграждането му с изготвяне на ESG рейтинг

в партньорство с Refinitiv за отличаване на компаниите, които провеждат устойчива политика. Всичко това ще бъде основа за създаването на Зелен борсов индекс, който ще започнем да изчисляваме до края на годината.

За всички заинтересовани страни е ясно, че са необходими стимули за насърчаване на зелените инвестиции в бизнеса и икономиката на България. Може да се търси вариант да се стимулират дялови инвеститори, с фокус върху зелени проекти. Същевременно да бъде създаден IPO фонд, който да инвестира приоритетно в зелени компании. Друга огромна възможност за насърчаване на този тип инвестиции дава Плана за възстановяване и устойчивост. Със средствата от него държавата може да създаде механизъм да подкрепи Охуген като проект, за да може оценката на ESG и последваща поддръжка на статуса, да не е в тежест на компаниите и инвеститорите.

Изброените по-горе идеи са само една малка част от възможностите, които можем да реализираме. Важно е, обаче всички заедно – държавата, бизнеса, неправителствения сектор и академичната общност да работим в синергия, за да реализираме зелената икономическа трансформация на България по най-високи европейски и световни стандарти!

Държавни политики за стимулиране на зелени инвестиции

София Касидова

Директор „Стратегическо и устойчиво развитие“ на Българска банка за развитие

От 2018 г. ЕК започва поетапното въвеждане на стратегически документи, планове за действие и законодателство – директиви и делегирани регламенти, за изпълнение на европейската стратегията за финансиране на устойчив растеж. Политиките на ЕС следват решенията от многогодишни политически процеси. Широките цели (дефинирани в ЕЗС) се обличат бързо в законодателство, в това число и чрез Плана за действие за устойчиво финансиране на ЕС. Откриват се нови възможности пред бизнеса, като непосредствени участници в процеса на изпълнение са както държавата и нейните институции, така и основните партньори на бизнеса – банките.

Тези процеси налагат промяна на моделите за кредитиране в контекста на Зелената сделка. Започва поетапно на ESG оценката и приемане на целите за устойчиво развитие (SDG) в бизнес стратегията и процесите на бизнеса и на финансовите институции. Европейския банков орган прави препоръки да се удължи хоризонта на стратегическо планиране, с което банката показва разбиране на дългосрочните трендове в бизнес средата.

Чрез Стратегията си за периода 2021-2023 ББР въвежда концепцията за зелени инвестиции и устойчиво развитие. На преден план се извежда темата за позеленяване на бизнеса чрез целево финансиране и чрез необходимите консултации. Идеята за устойчивост присъства в новата мисия и визия, и в основните принципи на Банката:

- Мисия: „ББР помага на малкия и среден бизнес да стартира, да се развива устойчиво и да преодолява кризисни ситуации.“
- Визия: „ББР ще бъде център на екосистема, която ще обучава, подкрепя и финансира МСП.“
- Принципи: „Растеж; Допълняемост; Диалог, прозрачност и етика; Устойчивост“

Една от петте стратегически ориентации на Банката за текущия период е зелената тема: **„Да подпомогне МСП в прехода към въглеродно неутрален и устойчив бизнес, като развива пазара на дългов и дялов капитал за зелени инвестиции и мобилизира частен капитал за недостигащото финансиране“.**

В съответствие с политическото решение банката се връща към малкия и среден бизнес и реалните му потребности от

финансиране. Повече кредити за по-широк кръг от микро и МСП в т.ч. и целеви типови продукти за възстановяване на засегнати сектори, финансиране на износа и интернационализацията, ускорена дигитализация и технологично обновление на МСП и финансиране на зеления преход и устойчиви/ESG бизнес модели са четирите стратегическите цели на Банката за периода до 2024 г.

Отговорът на въпроса до колко е готов българския бизнес за прехода към нисковъглеродна икономика поставя начална точка в процесите на калибриране на условията при получаване на финансов ресурс. През октомври 2021 г. ББР проведе онлайн анкетно проучване сред 518 МСП. Целта беше да се провери инвестиционната активност и готовност, нуждите от финансиране и проблемите, пред които се изправя малкия и среден бизнес в страната. Резултатите показват, че интересът и мотивацията към позеленяване на бизнеса сред предприемачите нараства плахо. Слабо се познават новите регулации за зелен и устойчив бизнес, като 71% от анкетираните посочват, че очакват да получат от банките актуална информация за новите зелени стандарти. Близо една четвърт от анкетираните считат, че наличните продукти на пазара не са достатъчни и не задоволяват бизнес необходимостите. Положително е, че 35% от запитаните планират зелени инвестиции чрез банков кредит.

На база на направените проучвания и анализи, ББР установи, че не всички пазарни решения на финансовия сектор са оптимални за бизнеса. МСП срещат пречки при финансирането, нуждаят се от по-достъпни и лесни условия, споделяне на риска, консултации и подкрепа. ББР припознава специфичната си роля, която се изразява в три основни направления – постигане на допълняемост чрез кредитните си продукти спрямо съществуващите на пазара, прилагане на добрите банкови практики за банките за развитие и търсене на постигане на нефинансов принос от дейността.

Целеполагането в институцията е съобразено както с националните стратегически приоритети, така и с необходимостите и очакванията на бизнеса. За ускоряване на устойчивото развитие на МСП ББР ще развива диалога между бизнеса и науката чрез партньорства като вече реализираната съвместно със Софийския университет Академия за устойчиви финанси. Ще бъдат финансирани устойчиви проекти в полза на обществото и икономиката, приноса на инвестициите следва да бъде измерван чрез подбрани Крі-с. В съответствие с добрия пример на големите банки за развитие ББР избира 5 цели на устойчиво развитие, които да следва: Чиста енергия на приемлива цена; Достойна работа и икономически растеж; Индустрия, иновация и инфраструктура; Отговорно потребление и производство; Партньорство за постигане на целите. Степента на изпълнение на всяка от стратегическите цели има своя принос към развитието на малкия и средния бизнес в страната и е в изпълнение на избрана цел за устойчиво развитие.

Банката обогатява своето портфолио от програми и типови продукти, изпълнявайки своята роля за допълняемост на пазара. Чрез четири от съществуващите продукти МСП могат да получат директен кредит от ББР и да финансират в позеленяване на бизнеса си: Финансиране на соларни централи чрез дългосрочен кредит от Банката (до 15 г.) при минимални изисквания за собствено участие и Програми Business-Creative-Startup, които са подходящи за предприятия от всички сектори и дават възможност за финансиране при облекчени изисквания за обезпечение и по-ниски лихвени лихвени от стандартните за Банката.

За осъществяване на основната си дейност и изпълнение на заложените стратегически цели, ББР работи с активната подкрепа на държавата. Благодарение на активния диалог с ключови министерства относно предстоящи програми и инициативи се стремим да подобрим средата и възможностите за финансиране на бизнеса, като изпълняваме и консултантска функция.

Държавни политики за стимулиране на зелени инвестиции

Мартин Гиков

Изпълнителен директор на Фонд на фондовете

Основната мисия на Фонда на фондовете (ФнФ) е мобилизация на публични и частни средства в подкрепа на по-слабите участници в икономиката, където достъпът до конвенционално финансиране е ограничен или липсва. Голяма част от зелените проекти са такива – липсва кредитна история или е изчерпано нивото на дълг, което могат да поемат. В тези случаи ФнФ поема по-голямата част от риска, стимулирайки своите финансови посредници да подкрепят такъв тип проекти. ФнФ прави това, като акумулира основния ресурс за финансови инструменти от управляващите органи, които управляват европейските и национални средства по оперативни програми. Вместо всеки орган да прави свой фонд, ФнФ акумулира натрупаните компетенции и избира релевантните финансови посредници, които да разпределят оптимално ресурса до крайните получатели.

Основните продукти на ФнФ са фондове за рисков капитал, гаранции и финансиране със споделен риск, дългови фондове за градска инфраструктура. ФнФ пазарно се позиционира, избирайки най-подходящите финансови посредници, банки и микрофинансиращи институции, и дялови фонд мениджъри. Инвестиционният портфейл обхваща стартап компании, малки и средни предприятия,

но и големи компании, общински и публични дружества, социални предприятия и земеделски производители, както и физически лица по мерките за енергийна ефективност. Към момента ФнФ е ангажирал милиард и двеста милиона лева ресурс чрез 8 мандата, пласирайки ги през 15 финансови инструмента и използвайки 28 финансови посредника. Финансират се основно 4 бизнес направления – околна среда, градско и селско развитие, МСП и социална икономика.

Най-подходящи за зелени проекти са финансовите инструменти по ОП „Иновации и конкурентоспособност“. При дяловите зелени инвестиции ФнФ работи с 5 фонда, които покриват целия жизнен цикъл от развитието на компаниите. При тях основните проекти включват инвестиции в споделена мобилност, електромобилност, енергийна ефективност и зелена енергия. Много зелени проекти се кредитират и по програма „Възстановяване“, като беше отпуснат и следващият допълнителен ресурс от близо 100 милиона лева. По ОП „Околна среда“ е създаден финансов инструмент в подкрепа на инвестициите във ВиК сектора. Изграждат се мрежи, пречиствателни станции, реализират се дейности по енергийна ефективност и намаляване на водните загуби. Чрез средствата по ОП „Региони в растеж“ е създаден Фонд за градско развитие, който

подпомага проекти за енергийна ефективност на обществени и еднофамилни жилищни сгради, студентски общежития, закупуване на ел. превозни средства, изграждане на зарядни станции, зелена градска среда и др. В допълнение, ФнФ участва като партньор в Инвестиционна платформа за зелени инвестиции в малките градове, където беше предоставена безплатна техническа помощ, съфинансирана от Европейската инвестиционна банка. ФнФ участва и в структуриране на Националния фонд за

декарбонизация.

Към края на първото тримесечие на 2022 г. Фондът на фондовете е подкрепил общо 210 проекта в сферата на зелената и кръгова икономика, ВЕИ и енергийна ефективност. ФнФ ще продължи използването на финансови инструменти още по-осезаемо, както за зелени инвестиции, така и за устойчив начин за постигане на целите на зелената сделка.

Държавни политики за стимулиране на зелени инвестиции

Мария Филипова

Заместник-председател на Комисия за финансов надзор

Г-жа Филипова, заместник председател на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“, изрази подкрепата на Комисията за финансов надзор за Зелената сделка и за постигането на целите ѝ за модерна, ефективна, конкурентоспособна и устойчива икономика.

Съществуващите предизвикателства в областта на климата и околната среда могат и трябва да бъдат превърнати в нови възможности за развитие. Всеки участник на капиталовия пазар, независимо от неговата роля, може да съдейства за постигане на развитие, целящо опазването на околната среда и устойчивото използване на природните ресурси. Комисията за финансов надзор ще подпомогне този процес като осъществява надзор, осигуряващ прозрачност и гаранции за екологична, социална и устойчива стойност на инвестиционните проекти. Комисията полага целенасочени усилия, за да се гарантира, че инвеститорите разполагат с възможност за коректна оценка на устойчивостта на инвестициите.

Комисията за финансов надзор отрежда ключово значение на Стратегията за устойчиво

финансиране за генериране на частно финансиране за справяне с климатичните цели и екологичните предизвикателства и насърчава инвестиционната общност към отговорно и активно участие в този дългосрочен процес, чието начало вече е поставено.

Г-жа Филипова подчерта необходимостта да бъдат създадени и предложени инвестиционни продукти, които са насочени към постигане на целите за устойчиво развитие, както и на инвеститорите да бъде предоставена възможност да инвестират в емитенти, прилагащи устойчиви бизнес стратегии.

Комисията за финансов надзор ще продължи и през 2022 г. да провежда активна двупосочна комуникация и да подкрепя участниците на финансовите пазари в прехода към устойчивост на инвестициите. Комисията се ангажира да оповестява новите моменти в регулаторната рамка, да провежда информационни кампании и да разяснява прилагането на действащите регламенти за таксономията, както и да популяризира зелените инвестиции, които са бъдещето на развитието на зелената икономика в България.

Устойчивите финанси – катализатор на зелени инвестиции

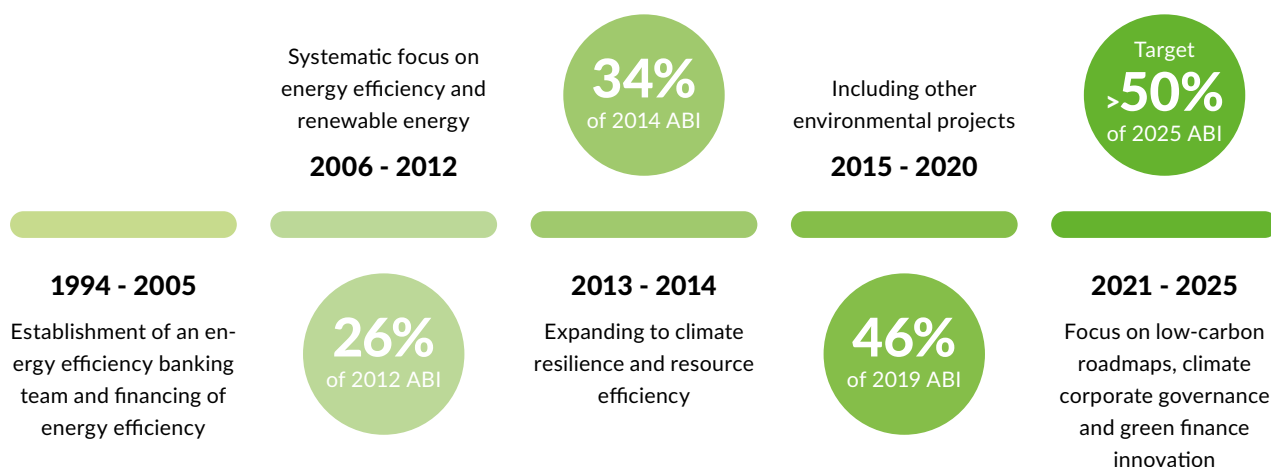
Анка Йонеску

Директор на Европейска банка за възстановяване и развитие за България

EBRD's green credentials

€43 billion committed to over 2,400 green projects since 2006

2021 green finance	€5.4 billion in 278 projects
Green share of investments	51%
Private sector share	68%
CO ₂ e emissions reductions	7.0 million tonnes per year

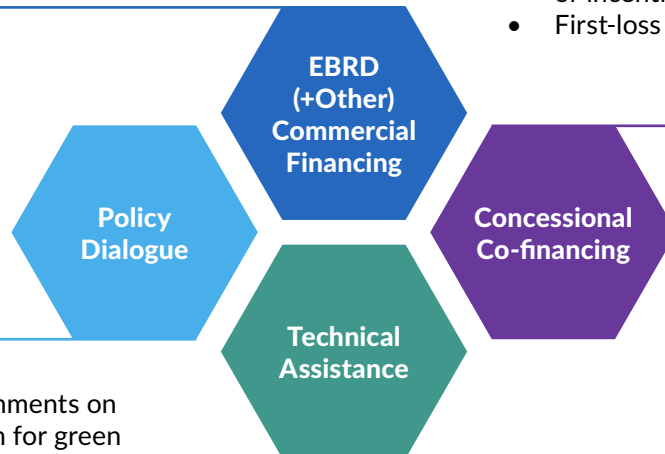
EBRD's green business model

- EBRD direct finance: loans, equity investments or guarantees
- Mobilising additional commercial sources
- Indirectly via local partner financial institution:
- lending, leasing

For eligible investments which face particular barriers:

- Targeted facilities priced below market terms
- Selective partial investment grants or incentive payments
- First-loss cover, guarantees

- Working with governments on optimising legislation for green investments
- Supporting the development of legal instruments and best practice guidelines

- Low carbon pathways
- Climate risks assessments
- Climate Corporate Governance
- Capacity building
- Project structuring support (e.g. tendering monitoring)
- Support adopt operational or CSR-type standards (energy management, buildings certification, reporting)

Mapping of EBRD's green financing priority areas & instruments

---

Corporate clients:

- Low carbon pathway / CCG / Climate Risks Assessments
- Dedicated TA & team for project preparation
- TA to support application to IF, MF, JTF
- Large portfolio in renewables projects
- Equity, loans and bonds
- InvestEU direct lending

Financial Institutions:

- Risk sharing agreements
- InvestEU guarantees targeting green transition: capped and uncapped portfolio and single loan guarantees
- Green/Sustainable/Sustainability bonds
- Bonds with green use of proceeds
- RES co-investment strategy

Municipalities:

- Green Cities Framework
- Grant funded TA to prioritize investments
- Concessional lending and funding via capital markets (green and sustainable bonds)
- InvestEU direct lending

Government & Policy Maker:

- Revision of the legislative framework to incentivise green investments and RES
- Capacity building to regulator
- EBRD implementing IFI for the energy projects under RRF
- Invest EU instruments for critical infrastructure

Устойчивите финанси – катализатор на зелени инвестиции

Марина Кобакова

Директор „Корпоративно банкиране“ в ING Банк

В ING вярваме, че устойчивият бизнес е подобрият бизнес. Подкрепяме клиентите ни по пътя на трансформацията им към нисковъглероден бизнес и устойчиви бизнес модели. Предприемаме конкретни действия по отношение на това как бизнесът ни влияе върху климатичните промени. Горди сме с подхода ни Terra – уникален стратегически подход, чрез който работим в посока насочване на кредитния ни портфейл към икономика с нулеви нетни емисии до 2050 г., както и ограничаване на температурното покачване до максимум 1,5 градуса по Целзий – ниво, още по-амбициозно от предходната цел, а именно 2 градуса по Целзий до 2070 г. Ето защо ИНГ се фокусира върху секторите в кредитния портфейл, които в световен мащаб допринасят за 75% от всички въглеродни емисии. От една страна се стремим да намалим финансирането на бизнеси с висок въглероден отпечатък, като същевременно вървим в посока на финансиране на по-чисти източници и едновременно с това свеждаме до почти нула финансирането на въглищната енергетика до 2025 г. Подходът ни включва това да водим активен диалог с нашите клиенти за техните цели и да им предоставим експертно мнение за това как могат да допринесат за енергийния преход.

Ролята на банките и на ING банк като глобален лидер в устойчивите финанси е в оказване на въздействие посредством финансирането, което структурираме. Много от устойчивите финансови продукти в световен мащаб са структурирани за първи път от ING, както т.н. sustainability linked заем - първия заем за устойчиво развитие през 2017 г. в размер на 1 милиард евро за холандската компания “Филипс”, а ИНГ беше избрана за sustainability координатор. През последните няколко години се предлагат няколко продукта за финансиране на устойчиво развитие, като в ИНГ имаме за цел да предложим устойчива версия на всеки продукт от нашето портфолио. За разлика от финансирането ексклузивно за зелени дейности, чиято насока е таксономията на ЕС, при sustainability linked заемите компаниите могат да използват финансирането за всякакви дейности. В този случай ESG целите на компанията се съгласуват предварително с нас и се залагат т.н. KPIs, като лихвените нива по финансирането са обвързани с целите на компанията в областта на устойчивото развитие.

Убедена съм, че този уникален подход в устойчивите финанси ще има положително въздействие върху света като цяло.

Устойчивите финанси – катализатор на зелени инвестиции

Ваня Манова

Мениджър за България, Северна Македония, Албания и Косово в Mastercard

За ангажиментите на технологиите във финансовия сектор по отношение на намаляването на вредните емисии, за реалните ангажименти на компаниите, а не „зелено изпиране“, за ролята на Mastercard в прехода към устойчиви продукти, които подкрепят ESG стратегиите на банките.

Като мултирелсова технологична инфраструктура, Mastercard представлява „кръвоносна система“, която свързва различни участници по света и достига до милиони – всеки ден, с всяко дигитално плащане. Това, което получават от нас финтех компаниите, традиционните банки, физическите и онлайн търговците и крайните потребители, е дигитална среда и експертиза - сигурна, свързваща целия свят с няколко клика. Това е свързано с много голяма отговорност и потенциал за въздействие, както и възможност по тази кръвоносна система да потече по-зелена и по-устойчива „енергия“. Ето защо Mastercard поема официален ангажимент за създаване на по-устойчива и приобщаваща икономика и даваме обещание да достигнем нулеви нетни емисии до 2050 г.

Предстои много вълнуващ и позитивен преход за всички сектори и компании към категорично налагане на устойчиви зелени политики. Една от най-важните крачки в тази посока е таксономията на ЕС за подпомагане

на финансовия сектор в прилагането на ESG. Основните характеристики на финтех индустрията винаги са били иновациите и устойчивостта и тяхната роля при формулирането на политики, насочени към преход към нисковъглероден свят, е призната от регулаторите на европейско и глобално ниво. Mastercard разработва и инвестира в продукти и решения от ново поколение, които да отговорят на регулациите и на очакванията на младото поколение, което изисква от компаниите да приемат, че или **са част от проблема, или част от решението му.**

Вече има едно цяло поколение, което изисква положителна промяна по отношение на климата. Този път не е тренд, а нужда от спешна реакция. Поколението на децата ни иска честна финансова система, изисква финансово включване на всички, възприема новите технологии на момента и търси смисъл, както в инвестициите си, така и в ежедневието си потребление. Mastercard отговаря на това със своята мисия, формулирана така: растем добре, докато правим добро.

Според скорошно проучване на Mastercard, 85% от потребителите в световен мащаб са готови да предприемат лични действия за борба с предизвикателствата, свързани с околната среда и устойчивото развитие на икономиката през 2022. За тях Mastercard разработва картови

продукти от еко материали, сертифицирани и тествани в иновативната Mastercard Лаборатория в Стокхолм за устойчиви иновации.

През април Банка ДСК стана първата европейска банка, която предлага дебитни карти Mastercard от 85.5% рециклиран и рециклируем материал и в подкрепа на биоразнообразието като част от програма [Mastercard Wildlife Impact Card](#).

Иновативният продукт е образец как картовия бизнес адресира приоритетите на Европейския Съюз за драстично намаляване на въглеродния отпечатък на финансовия сектор до 2030.

Програмата Mastercard Wildlife инвестира в опазване биоразнообразието на планетата, като подкрепя 2 000 критично застрашени вида и техните местообитания, за което двете компании партнират с една от най-големите екологични организации в света – Conservation International.

През 2021 г. iCard, Mastercard и WWF създадоха и The Bear Card – дебитна и гифт карта в помощ на екипите от учени, които се борят да запазят живота на кафявите мечки в България.

С тези стъпки се стремим да насърчим собствениците на над 2,9 млрд. карти по света да предприемат действия, като използват устойчиви продукти. Mastercard помага на потребителите и банките да се информират за въздействието си върху околната среда чрез Mastercard Carbon Calculator, създаден в сътрудничество с шведската финтех компания Docomo. Интегрираме решенията за справяне с климатичните промени в самото потребление и продукти – просто инвестираме в такива, които ще имат голямо положително влияние.

През 2022 г. Mastercard продължава мисията си да допринесе за изграждането на неутрален от въглерод финтех бизнес и да подкрепя всички партньори, които водят промяната и инвестират в устойчиви продукти, решения и подкрепят ESG образованието и каузите. Всички сектори в региона са добре дошли да се възползват от експертния опит на Mastercard и устойчивите иновации, които разработваме.

Устойчивите финанси – катализатор на зелени инвестиции

Теодор Маринов

Изпълнителен директор на Обединена българска банка

Точно преди днешната кръгла маса одобрихме ангажиментите си по отношение на въздействието върху климата като група КВС и като бизнес в България. Сред тях са – ангажимент да намалим с 30% интензитета на въглеродните емисии на финансирането от нас произведена електрическа енергия, 40% намаление на въглеродния отпечатък на нашия портфейл от ипотечни кредити и 30% намаление в емисиите относителни на изминат километър на колите, които сме финансирали в нашия лизингов бизнес. Тези 3 цифри ще бъдат заложени в общия план на групата на КВС, която ще оповести своите цели за намаление на въздействието върху околната среда до 2050 г. Цифри, които звучат конкретно, но зад тях стоят доста действия и предпоставки, за да могат да бъдат реализирани.

Няколко основни въпроса, които трябва да се решат практически – искаме да намалим енергийния интензитет на производството, но да останем страна, която произвежда. По отношение на енергетиката – да се дефинират ясно правилата за издаване на разрешителни

за нови мощности на енергия и да бъдат реализирани, така че процесите да бъдат по-бързи. Второ – стимулиране на договори с дългосрочна цена на изкупуване, която да бъде фиксирана. Без това да се реализира, ще бъде трудно да се финансират договори за възобновяема енергия с период на изплащане над 10 г.

По отношение на жилищния фонд трябва да намерим заедно решение за реализиране на енергийната сертификация – това е основната база за измерване на въглеродния отпечатък на сградния фонд в страната. Такава публична информация е налична за под 1% от сградите. Без да можем да оценим на практика това, което има като емисии от сградния фонд, ние не можем да помогнем.

Трябва да има разумна политика за финансиране и реновиране на автомобилния парк в страната. Продължаваме да имаме нужда от политика, която да е добре структурирана и да комбинира стимули и конкретни политики по отношение на обновяване на автомобилния парк.

Устойчивите финанси – катализатор на зелени инвестиции

Асен Ягодин

Изпълнителен директор на Пощенска банка

Устойчивата трансформация към зелени инвестиции изисква взаимодействие между надзорните органи и банковите институции. Тяното сътрудничество между тях при разработване на регулациите и методологията за оценка е ключов фактор за успех. Един от основните проблеми, които банките срещат при внедряване на изискванията на Европейския съюз, е изпреварващата регулация. Належаща е подготовката на огромен набор документи, процедура, промяна на процеси, стратегия и рамки за управление на риска, свързани с екологичните и социални рискове, което ще ангажира значителен човешки ресурс.

Какво правим ние, в Пощенска банка, в областта на зелените финанси: в банката следваме процедура за оценка на екологичния и социалния риск още от 2013 г., която през 2021 г. актуализирахме, като въведохме климатична компонента със сериозна тежест. Трябва да подчертая, че ние разполагаме със сериозна подкрепа и международно ноу-хау за реализиране на нашите екологични, социални и управленски практики като част от групата на Юробанк. Има изградена групова политика за устойчиви финанси. От 2017 г. разполагаме с изградена автоматизирана система за оценка на риска за целия ни корпоративен портфейл по

многокомпонентна методология по примера на Европейската банка за възстановяване и развитие.

Пощенска банка предвижда сериозен целеви ресурс за стимулиране на преки зелени инвестиции. Целево отпуснатите кредити в посока изграждане на зелени мощности и преки инвестиции за повишаване на енергийната ефективност на предприятията са в размер на 100 милиона евро. Постоянно разширяваме богатото портфолио от зелени продукти и услуги. Така например предоставяме зелен кредит за малки фирми за производство на малки мощности възобновяема енергия, за инвестиции в повишаване на енергийната ефективност. Специално създадохме структуриран депозит на базата на индекса на климатичните промени. Напълно осъзнаваме положителното икономическо и социално въздействие на решенията, заложили в стратегията на Пощенска банка, като част от мисията ѝ да инвестира в устойчиво развитие и да подпомага зелената трансформация. Това е начинът, по който към момента – без наличието на точна рамка за изискванията към банките в посока Зелената сделка – с колегите от другите големите банки в България правим конкретни стъпки към зелени и устойчиви финанси.

Устойчивите финанси – катализатор на зелени инвестиции

Цветанка Минчева

Главен изпълнителен директор на УниКредит Булбанк

Ще обобща 4 основни точки – една теза, един основен принцип и 2 направления.

Тезата ми е, че трябва да спрем да говорим за устойчивото развитие и устойчивите финанси в бъдеще време. Това е нещо, което трябва да правим сега, за да имаме бъдеще.

Основният принцип е, темата за ESG и за устойчивото развитие не трябва да бъде един нов регулативен контрол. Банките оперираме в среда на много регулации, но ESG не трябва да е регулация. Темата за ESG и устойчивото развитие трябва да бъде интегрирана във всяко едно действие на банката, всички финанси и продукти трябва да бъдат устойчиви, всички продукти, които предлагаме, трябва да имат включени елементи за социално интегриране. Това е стратегията и на УниКредит Булбанк и на цялата група на УниКредит.

Нашата роля и тази сектора като цяло виждам в две направления. Първото направление е Lead by example, т.е. да водим чрез примера, който даваме. Второто направление е свързано със създаване на възможности общностите да се развиват.

Какво имам предвид под това да водим с нашия пример?. Не можем да изискваме от нашите

клиенти нещо, които самите ние не сме готови да направим. Затова се опитваме да приложим максимално на практика ESG принципите. Големите компании са вече подготвени, имат планове и развиват стратегии за устойчив преход. Има обаче много малки компании, които имат нужда от партньори, които да им помогнат да извървят пътя на прехода. Затова първо се фокусираме върху това да обучим хората, които работят в банката по отношение на устойчивото развитие. Над 3500 от служителите ни в България са минали поне едно обучение, свързано с темата за устойчивото развитие.

От друга страна, като говорим за зелени стандарти, ние вече сме 75% plastic free в нашите сгради в България за пластмаса за еднократна употреба. До края на годината ще се опитаме да достигнем 100%. Най-голямото влияние, което имаме като банка обаче върху въглеродния отпечатък, е в това какво и как финансираме. Заложено в плановете ни е до 2030 г. ще бъдем въглеродно неутрални ние самите, а до 2050 г. портфейлът ни ще е такъв.

Променяме и бизнес модела си. Дигитализацията е един от инструментите, който ще ни помогне допълнително за намаляване на нашия въглероден отпечатък.

На групово ниво имаме 2,8 милиарда евро инвестиции, свързани с тази дейност, за да се превърнем в една по-дигитална банка.

Второто направление, в което виждаме участието на банката, е в това как да подпомогнем общностите по пътя на прехода към един по-устойчив живот. На базата на съществуващата таксономия в портфейла на УниКредит Булбанк в България към март имаме близо 200 милиона кредити, свързани със зелено финансиране. Около 8 милиона е т. нар. финансиране, свързано със

социално въздействие. Има и други финансови устойчиви продукти, които все още не можем да определим, тъй като работим върху внедряването на таксономията. Очакваме силен растеж на тези обеми.

В заключение бих искала да обърна внимание на частта S - от т. нар. ESG. Вярваме че трябва да работим заедно за намаляване на ефекта от все по-развиващите се неравенства, които виждаме.

За нас „Мисия за бъдеще“ е сега – ASAP или „As Sustainable As Possible“.

Accelerate Green

Саша Безуханова

Основател на MOVE.BG и инициатор на Коалиция „За зелен рестарт“

Статията е публикувана от MOVE.BG

Зелените инвестиции са инвестиции в бъдещето и те могат да помогнат България да се превърне в един от лидерите по устойчиво развитие.

Това е един от изводите от международната конференция “Accelerate Green”: политики и практики за стимулиране на зелените инвестиции в бизнеса”, в който участваха политици и експерти по темите, свързани с устойчивите финанси и тяхното значение за решаване на климатичната криза. Събитието беше организирано от Green Finance & Energy Centre - тинк-танк за устойчиви финанси и енергетика, инициран от Българска фондова борса, сред чийто партньори е MOVE.BG.

Конференцията включваше два панела и общо над 20 участници, сред които вицепремиерът по европейски средства Асен Василев и вицепремиерът по климатични политики Борислав Сандов. Доц.д-р Маню Моравенов, изпълнителен директор на БФБ, беше водещ на панела за тенденциите и политиките, свързани със зелените инвестиции, а Саша Безуханова, основател на MOVE.BG, беше модератор на панела за добрите практики и ролята на общностите.

Accelerate Green

Глобалните кризи, включително войната в

Украйна, правят темите за зеления преход и устойчивите финанси още по-актуални, заяви г-н Моравенов, който откри конференцията.

Глобалните кризи освен предизвикателства предлагат и възможности, сподели Саша Безуханова. Затова всички в България трябва да работим заедно и целенасочено, за да превърнем страната ни в един от лидерите по устойчиво развитие в Европа. Водени от тази мотивация MOVE.BG инициира преди две години Коалиция “За зелен рестарт” - безпрецедентно обединение на иновативни бизнеси, зелени организации и учени в подкрепа на зеленото и иновативно развитие на България.

“За климатичните промени и зелената трансформация все още говорим малко салонно, малко академично. Правят се програми, но сякаш това не е дневният ред, с който всички в бизнеса и във финансовия сектор живеем. А той трябва да бъде първи приоритет. В последните години и в момента сме свидетели на поредица от кризи като Covid кризата, войната в Украйна - те драматично променят живота ни. Но истината е, че ефектите от климатичната криза са потенциално много по-разрушителни и днес, веднага всички трябва да предприемем мерки.

За да постигнем целта за ограничаване на глобалното затопляне в рамките на 1.5 градуса, днес трябва да инвестираме над 75 трилиона

долара на глобално ниво. Това е цифрата, която се изисква от нас - тази цифра не трябва да обезкуражава, а трябва да помислим какви са алтернативите на преките инвестиции,” заяви г-жа Безуханова и допълни:

“В момента светът се пренарежда и причината са този тип кризи, шокове, които откриват много възможности - вече е ясно, че икономиката на утрешния ден е зелена и дигитална. Проспериращите държави на утрешния ден са тези със защитената природа и ако ние искаме България да бъде в групата на тези държави с тези икономики, трябва днес да работим всички заедно.”

Добрите практики

Добрите практики и работещите примери бяха във фокуса на втория панел на конференцията, модерирани от Саша Безуханова, в който взе участие вицепремиерът Борислав Сандов, представители на ООН, на бизнеса и академичната общност от България.

Решенията за климата трябва да бъдат хоризонтални, сподели Саша Безуханова, откривайки панела и даде пример с най-новия проект на MOVE.BG - Министерство на климатичния преход и зелената трансформация в метасвета. Целта на този проект във виртуалния свят е да изиска създаването на екипи от климатични експерти във всички министерства в България, така че страната ни да въведе холистичен подход към климатичните политики и да извърши успешен зелен преход.

Тази хоризонталност трябва да бъде въведена не само в държавата, но и в бизнеса, сподели г-жа Безуханова пред присъстващите над 300 представители на финансовия сектор в залата.

“Ако искаме ние да сме сред лидерите на утрешния ден и България да има място сред тези, които определят дневния ред на Европа и на света, би трябвало във вашите бизнеси,

банки да имате sustainable officers - специалисти по устойчиво развитие. Би трябвало тези хора да бъдат част от бордовете ви, от хората, които вземат решенията - това е, което правят модерните компании.

Също така, би трябвало да инвестирате част от ресурса си в стимулиране на научни разработки в сътрудничество с академичната общност.“

Вицепремиерът Сандов подчерта, че Европейският съюз осъзнава ясно, че стимулирането на зелените инвестиции днес е от водещо значение за успешен зелен преход и затова са създадени редица инициативи, включително и за привличането на бизнеса като партньор - например, чрез Таксономията за устойчивите финанси.

Най-големият обем инвестиции в световен план са именно по отношение на зелената трансформация, а със зеления преход са свързани и най-големите иновации днес, сподели г-н Сандов и допълни, че това ни показва, че не става въпрос за процеси утре или след няколко години, а за днес.

“Въпросът е дали България живее в днешния ден на света или във вчерашния. Много ми се иска да се е съмнало.

Това, което прави правителството, е да се адаптира към тази среда, посредством структурата си, приоритетите си, коалиционното споразумение, Плана за възстановяване, оперативните програми. Не става въпрос едно министерство да бута нещата, свързани с климата, а става въпрос за хоризонтални действия.”

Лиза Ремке, заместник координатор на инициативата на ООН за устойчиви фондови борси, също наблегна на необходимостта от общи действия. Г-жа Ремке посочи, че основните глобални цели за устойчиво развитие са с крайна дата 2030 годна, която е много близо, а ние

имаме все още много работа, за да извършим успешно тези задачи. Изпълнението им изисква всички заинтересовани страни да бъдат активни и да участват и затова ООН създава редица инициативи като тази за устойчивите борси, в която вече участват над 100 от фондовите борси по света и която подпомага прилагането на ESG стандартите във финансовия сектор.

„Работим с фондовите борси, защото те имат основна роля във финансовата система. Те имат връзка и с емитиращите компании, и с инвеститорите, както и с регулаторите, и със законотворците. Те са пресечна точка на много от заинтересованите страни.“

От няколко седмици в България има проект, който помага на компаниите в прилагането на ESG стандартите - това е платформата „Oxygen“ на БФБ, която базира софтуера си на данни чрез партньорство с greentech стартапа Plan A, посочиха организаторите на конференцията „Accelerate Green“.

„Искам да поздравя БФБ за решението да

създадат платформата „Oxygen“, която създава рамка и възможност компаниите да отчитат своите ESG показатели. Това е една доста важна стъпка в посока на това бизнесите да планират своите действия на базата на данни и така да постигнат бъдеща конкурентоспособност - именно това ни дават ESG стандартите,“ сподели г-жа Безуханова и допълни;

„Тези стандарти са важни не защото са задължителни за едни компании и ще станат такива съвсем скоро за други. ESG прилагането е инвестиция, която правим в бъдещето и конкурентоспособността на икономиката ни и на бизнесите ни.“

Хоризонталният подход в България

Посетете най-новия специален проект на MOVE. BG - Министерство на климатичния преход и зелената трансформация в метасвета. Разберете защо са необходими климатични експерти в отделните министерства и какво ще правят те - направете разходка из #metaverse.

Очаквания и предизвикателства пред бизнеса

Боян Рашев

Управляващ партньор в denkstatt

Бизнесът, разбира се.

Бизнесът е единствената съзидателна сила в икономиката – всички останали форми на организация са нетни потребители на блага. Само бизнесът има силата да направи значима промяна в каквото и да е, защото само той активно прави нещо. Но да се върнем към т. нар. „зелена трансформация“.

Искам да започна с един прост факт, който масово игнорираме:

Живеем в най-добрите времена в цялата история на човечеството!

Качеството на живот непрекъснато се подобрява – живеем по-дълго и сме по-здрави, храним се по-пълноценно и тази тенденция се вижда ясно на всички континенти, както показва Индексът на човешкото развитие. Потребяваме много повече стоки и услуги, без да сме изчерпали който и да е ресурс. Качеството на околната среда непрекъснато се подобрява – въздухът, водите и почвите са все по-чисти.

Зелената трансформация всъщност се случва отдавна – откакто човек е излязъл от опушената пещера и си построил къщичка с комин, който да отвежда димните газове далеч от белите му дробове. Движи я свободата – свободни хора, които искат да живеят по-добре и осъзнават

личната си отговорност и свободен пазар, който безмилостно наказва всяка неефективност, създава нови технологии и решения за всеки проблем и осигурява богатството, което ни дава възможност да искаме, можем и очакваме повече, включително и налагане на все по-високи стандарти за емисии и чистота. Най-успешните компании в света винаги са били тези, които водят и реализират промените в мащаб. Физическият мотор на този процес е непрекъснатото увеличаване на достъпа до все по-изобилна, надеждна и евтина енергия. Няма да обяснявам защо – просто сравнете Норвегия, Швейцария и Сингапур с Бангладеш, Лесото и Армения.

В момента сме в странно положение: Политиката изисква от бизнеса да играе лидерска роля в някаква определена от нея версия на „зелена трансформация“. Това по дефиниция противоречи на гореописаните процеси и очевидно не работи – неслучайно Европа е в тежка енергийна криза и изостава технологично и икономически.

Лидерът е свободен и автентичен – сам определя целите и средствата за постигането им. Вярва в това, което прави. Лидерът не чака грантове и помощи, а действа. Лидерът чува преди всичко нуждите на клиентите и служителите си и не

приема еднозначно исканията на активисти и политици. **Лидерът води бизнеса си към успех, а напредъкът към по-зелено бъдеще е общият сбор от успехите на много компании.**

Ако погледнем въпроса от друг ъгъл, бих казал, че начело на Зелената трансформация ще

останат тези страни, които запазят базовите условия за случването ѝ – високо ниво на икономическа свобода и достъп до изобилна, надеждна и евтина енергия. Свободата дава възможност на бизнеса наистина да бъде лидер, а енергията движи икономиката.

Очаквания и предизвикателства пред бизнеса

Мартин Бояджиев

Търговски Мениджър на AES

От AES смятаме, че трябва да вървим към нови, по-устойчиви технологии за производство на електроенергия. 95% от нашите проекти в глобален мащаб са свързани с производство на електроенергия от вятър и слънце, проекти свързани със съхранение на ел. енергия, останалите 5% са свързани с природен газ. По отношение на това, което се случва в България, предизвикателството, с което се сблъскваме – от една страна са регулациите във връзка с проекти за възобновяеми източници на енергия, разрешителните за развитие и подготовка за строителство на такива проекти, както и продажбата на електроенергията от ВЕИ и гарантирането на цената, по която тези проекти ще продават ел. енергия, за да могат да бъдат направени и финансирани. Тук предизвикателствата са свързани с по-дългосрочните договори за продажба на ел. енергия. Стигаме и до правилата на

търговия, балансиращия пазар, начина по който се определят цените за балансиране на балансиращия пазар. Друг интересен момент по отношение на проектите за съхранение на електроенергия са отново регулациите – в българското законодателство съоръженията за съхранение на енергия не са дефинирани. Имаме дефиниран потребител и производител, но не и съоръжение, което съвместява и двете.

Вторият акцент по отношение на прехода – трябва да се подхожда внимателно от гледна точка примерно на Маришките централи, които осигуриха стабилност в страната в период на високи цени на енергоносителите и несигурност по отношение на доставките. Да се подхожда с визия, да се правят прогнози и да сме готови за крайни сценарии по време на прехода, както и да се обръща внимание на всички елементи в електроенергийната система.

Очаквания и предизвикателства пред бизнеса

Николай Гърнев

Управляващ съдружник за България, Северна Македония, Албания и Косово в EY

Нашите впечатления са, че бизнесът узрява все повече за необходимостта да прилага разумни ESG политики. Според последното проучване, което публикувахме сред 200 компании за ESG предизвикателствата, 50 % казват, че ESG темите са винаги в дневния ред на бордовете, за разлика от преди две години, когато само 15 % от компаниите заявяваха това.

Могат да се обобщят 2 групи предизвикателства пред бизнеса и компаниите:

Намиране на баланс в две насоки – първата е във времето. Възвръщаемостта на зелените инвестиции е дългосрочна, но цялата досегашна система, интересът на инвеститорите, особено на листваните компании, е до голяма степен насочена към краткосрочните резултати. И това продължава да бъде така, защото тримесечните резултати на компаниите все още са важни. Този баланс, между дългосрочната визия за бизнеса и

ефектите от ESG политиките и, от друга страна краткосрочният фокус, който е бил досега, е голям проблем за компаниите. Надяваме се, че стандартите за оценяване на ефектите от зелените политики на компаниите ще бъдат налични скоро и това ще даде по-добра рамка за оценка на ESG политиките от страна на всички заинтересовани страни.

Вторият тип баланс, който не винаги е лесно да бъде постигнат – между E-то на ESG политиките и S-а на ESG политиките. Когато някои проекти и дадени политики са зелени, не винаги водят до по-добър социален ефект, особено в краткосрочен план. Постигането и на този баланс понякога е голямото предизвикателство пред компаниите.

Очаквания и предизвикателства пред бизнеса

Бождар Нейчев

Съдружник, Ръководител сделки Югоизточна Европа в PwC България

Едно от предизвикателствата за бизнеса е да не допуснем всичко около ESG да бъде само декларации и намерения вместо нещо, което действително се случва, и то сега.

Другото предизвикателство пред бизнеса е това което наричаме устойчивост. Всеки го разбира по различен начин, но няколко аспекта са жизнено необходими за да има истинска устойчивост.

Първо - практично разбиране къде сме сега – всички вече имаме политики и се надпреварваме кой е по-зелен...дали това е достатъчно. По-важно е имаме ли ежедневни практики и необходимите навици за тях.

Тук идва на дневен ред законът на математиката - да решим какво и кога можем да си позволим. Твърде бързо може да не доведе до желаня успех.

Съответно е необходимо да имаме циничен реализъм какво е нужното усилие да стигнем там, за където сме се запътили и с какви темпове.

Това е свързано със следващия голям въпрос - да имаме правилните приоритети в правилните моменти, за да не остане всичко само добри намерения, а да постигнем истинска промяна.

Необходим ни е също така и консенсус за това какво е успех в това начинание. Страхотните измерители и добре оформените политики с които всички забързано се хвалят или друго? Дали това е успех или само началото на нещо по-значимо?

Очаквания и предизвикателства пред бизнеса

Йордан Недев

Директор корпоративно развитие и член на СД на Сирма Груп Холдинг

IT индустрията е благословен отрасъл, който е ниско енергиен и ниско ресурсоемък. Каквото и да постигнем в сферата на прилагане на ESG стандартите, няма да има съществено глобално отражение. Затова се стремим, косвено чрез нашите клиенти, това, което им предлагаме като продукти и решения, да отговаря на тези стандарти, да води до тяхното прилагане и да спомага за постигане на целите, заложиени в ESG стандарта. Този косвен ефект може да бъде много голям и в съществена степен е опосредстван от организации като нашата.

По отношение на социалната среда в нашата компания и в компаниите от нашия сектор се надявам, че няма кой знае какво повече да направим, защото и без това сме направили доста вече за нашите служители. Те са интелигентни и високо образовани и „зеленото“ живее във всекидневието им. Връщайки се към нашия бизнес – ще спомена две конкретни сфери на наш интерес – телемедицината и изкуствения интелект. По отношение на изкуствения интелект вече не се притеснявам толкова, че ще ни завладее. Вярвам, че не

сме достигнали до това високотехнологично ниво и има ограничения в този аспект – т.е. вероятността да се роботизираме до такава степен, че да се де-хуманизираме е малка. От друга страна ползите от изкуствения интелект за подобряване на социалната среда са очевидни. По отношение на телемедицината - основният проблем за осъществяване на ESG практики и спазването на стандартите в по-голяма степен е свързан с нуждата от веща намеса на държавата и общините за изграждане на инфраструктура и доставка на оборудване, за да достигне телемедицинският продукт до всяка точка на България. Това е свързано с достъп до интернет и до съответните устройства особено в по-отдалечените краища на страната, където възрастта на населението е по-висока, а цифровата му образованост е по-ниска. Затова държавната или общинската намеса в това отношение е много важна. Ние, каквото можем, го правим. Възвръщаемост от тези големи инфраструктурни проекти за бизнеса няма и там е ролята на администрацията.

Очаквания и предизвикателства пред бизнеса

Иван Житиянов

Изпълнителен директор на Телелинк Бизнес Сървисис Груп

Дигитализацията все още не се е превърнала в сериозен способ за намаляване на въглеродните емисии или за увеличаване на възобновяемата енергия. Въпреки това тя може да помогне по два основни начина – дигитализирането на все повече бизнеси и процеси ще намали движението на хора и активи, това ще доведе до намаляване на въглеродните емисии. Второто, за което дигитализацията ще помогне в краткосрочен план, е възможността да наблюдаваме, да събираме данни, свързани с околна среда и анализирайки ги да вземаме информирани решения за моментната ситуация и ефекта от други иновативни мерки.

В общия случай процеса на дигитална трансформация ще се изисква все повече изчислителен ресурс. Всяка компания трябва и може да се замисли как да оптимизира отпечатъка на въглеродни емисии най-вече чрез използване на публични облачни решения (public cloud). В България използването на публичен облак е сравнително нисък процент. Световните публични доставчици (hyperscalers) са се ангажирали, че до 2025 г. ще се захранват

на 100% от възобновяеми източници, някои планират до 2030 г. да бъдат въглеродно неутрални, повечето до 2050 г. ще са върнали на обществото това, което са взели през последните 20-30 г. Статистиката показва, че използвайки публични облаци всяка една малка, средна или голяма организация може да намали използването на електроенергия над 90% спрямо това, което използва в момента заради икономии от мащаб, икономии от знание, целенасочени зелени инвестиции, като следствие от това, че повечето големи публични компании имат външни инвеститори, които гледат въпросните ESG мерки. По отношение на българския бизнес ние като системен интегратор виждаме много малък интерес към това едно решение да бъде енергийно ефективно или не и смятаме, че ние като компании трябва да бъдем носители на това знание към бизнеса и започваме да обучаваме хора, които да консултират освен чисто архитектурно как да се случи едно ИТ решение, а и как да бъде реализирано, така че да бъде енергийно ефективно.

Общностите като фасилитатор между бизнеса и държавата за зелената трансформация

Евелина Милтенова

Председател на Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО)

Зелените инвестиции вече са реалност по отношение на пенсионните фондове. Нашите асоциация представлява интереса на осигурените лица във втори и трети стълб и управлява ресурс от над 19 милиарда лева към края на 2021 г. Тези 19 милиарда представляват най-дългосрочния ресурс в държавата с изключение на дългосрочните дългове на държавата, към които самите дружества имат голяма отговорност да бъдат устойчиво и отговорно насочвани към правилните ESG проекти. Самите пенсионни фондове започнаха от няколко години да наблюдават инвестициите в зелени инструменти на финансовите пазари, за момента предимно в Европа и САЩ, но на този етап ограничено. Това са първите стъпки, епизодични инвестиции например - зелени облигации на 1-2 европейски държави, активни в издаването на зелени облигации, или устойчиви ценни книжа със съответен ESG рейтинг на някоя голяма международна компания, която е листвана на международните пазари.

По-характерно е, че самите финансови инструменти, които са рейтинговани и имат и ESG рейтинг, и значимост, особено в облигационните пазари носят по-ниска доходност, т.е. те се търгуват с премия във

връзка с тази ESG специфика. Това е основното предизвикателство и дилема на големите асет мениджъри за разрешаване при подобни инвестиции.

Най-важното за дружествата и пенсионните фондове, и в интерес на осигурените лица, е максимално бързо да бъде разширена гамата от продукти на българския пазар по отношение на инвестициите в зелени инструменти. Най-вече това са зелените облигации, които България е важно да започне да емитира и пласира на финансовите пазари. Държави като Турция и Сърбия, които не са част от ЕС, отдавна са емитирали свои зелени облигации и на ниво държави т.е. суверенен дълг. Това е изключително важна задача, за която ще съдействаме и ще участваме в проекти, които се надяваме да станат реалност, ако не тази – следващата година. Така ще насочим дългосрочен ресурс към зелени проекти, които са нашите пенсионни спестявания. Също толкова належаща е необходимостта и от излизане на българския капиталов пазар на подходящи инвестиционни инструменти, базирани на зелени инфраструктурни проекти, които следва да се финансират дългосрочно.

Общностите като фасилитатор между бизнеса и държавата за зелената трансформация

Радослава Масларска

Председател на Управителния съвет на Българска асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП)

Новите емисии на „зелени“ облигации се увеличиха през миналата година с 60% и прескочиха обема от 500 милиарда долара. За да разберем, колко значима е тази стойност, трябва да сравним с факта, че общият размер на целия „устойчив“ дълг е три пъти повече. Но този процес е още в началото си – следващата цел е „зелените“ облигации да достигнат 5 трилиона долара нови емисии през 2025 г. Едно проучване на McKinsey посочва, че са необходими годишно по 9 трилиона долара „зелени“ инвестиции по света, за да се постигне ниво на нулеви емисии до 2050 г. Финансирането им ще зависи в огромна степен от капиталовите пазари, не само под формата на дългови инструменти, но и акции. Делът на акциите във фондовете с устойчиви инвестиции надвишава значително дела в други финансови инструменти и е 62% от активите им през 2020 г. Капиталовите потоци също са приоритетно насочени към фондове с дялови инвестиции и активно управление.

За да станем част от тази тенденция, е необходимо да отговорим на въпроса, от какво се нуждаят участниците на пазара и по какъв начин те трябва да бъдат привлечени като купувачи и издатели на тези книжа.

- Институционалните инвеститори управляват големи портфейли, респективно търсят големи по размер емисии, в които да вложат парите си. Икономически неефективно е за

тях да администрират много на брой малки позиции. Търсят ликвидност, устойчив бизнес модел и качествен мениджмънт.

- За индивидуалните инвеститори, които също биха искали да са част от зеления преход, е важно да имат възможност да инвестират няколко стотин или няколко хиляди лева в определена емисия без разхода за това да е по голям и при достатъчно високо ниво на защита, което би могло да бъде осигурено от държавата като емитент например.
- Емитентите от своя страна се нуждаят от стабилна и прогнозируема законова среда, от адекватен надзор и лесна и бърза процедура по набиране на финансиране. Публичният статут на зелените емисии идва с по-високи разходи, включително и за сертификацията и поддържането на статуса „зелен“. Трябва да се намери начин за компенсирание на част от тези разходи, като в същото време надзорът трябва да е адекватен, да не претоварва емитентите с тежки изисквания, но и да защитава от т.нар. „greenwashing“.

На базата на тези изисквания може да очертаем някои стимули за инвеститорите.:

- Държавата да стане първият емитент на зелена облигация с голям обем, който да привлече капитали от институционални

и индивидуални инвеститори. Този добър пример ще е основа за развитие на пазара на зелени инструменти в България и ще проправи път на големите компании да набират капитали за зелени проекти. Осъществяването на облигацията през БФБ ще означава публичност и прозрачност на финансираните проекти, ефективно управление на ресурсите и отваряне на капиталовия пазар и зелените сделки за индивидуалните инвеститори.

- Съфинансирането на проектите заложи в Националния план за възстановяване и устойчивост чрез борсата, включително и с капиталови инструменти, ще ускори развитието на капиталовия пазар. Привличането на инвеститори от страната и чужбина ще създаде условия за набиране на все повече от необходимите средства за частното финансиране на проектите по Плана.
- Паралелно с появата на „зелените“ облигации е необходимо провеждането на

информационна кампания. Инвеститорите трябва да бъдат запознати с възможността за покупка, с това какво получават в замяна и какво трябва да направят, ако искат да са част от зеления преход.

Както и за емитентите:

- По примера на Люксембург би било работещо решение създаването на агенция за сертифициране на зелени проекти с участието на държавата и на различни държавни и професионални организации с цел облекчаване на административната тежест и разходите по процеса на сертифициране.
- Процесът по набиране на дълг и капитал трябва да бъде максимално бърз и достъпен.
- Стимул биха били и субсидии при финансиране на проекти чрез „зелени“ облигации и акции, както и преференциално данъчно облагане на финансовия резултат от тези проекти.

Общностите като фасилитатор между бизнеса и държавата за зелената трансформация

Иван Велков

Председател на Управителния съвет на Българска фасилити мениджмънт асоциация (БГФМА)

Ние сме организация, която представлява фирмите и компаниите, които 15 г. в България се опитват да говорят и работят по темата, наричана днес ESG. Голяма част от съвременния фасилити мениджмънт отдавна е поел функциите на координатор на всички хоризонтални и вертикални добри политики, които биха довели до това, сградите да предоставят максимално здравословна, качествена и сигурна среда. Ръстът на цените на всички суровини, стоки, услуги и т.н. вече доведе до там, че дори и в България крайният потребител вече е готов и ментално очаква кардинална промяна в сектора, свързан с енергийната ефективност на сградите. В това отношение се опитваме да фасилитираме трансфера на добри практики от корпоративния сектор в жилищния, а и не на последно място - в публичния, тъй като държавата със сградния фонд, който притежава и това, което общините управляват, са в плачевно състояние. Липсва системна работа от политическия сектор в това отношение. Предлагам държавата да делегира тази дейност на някого, който може и иска да я върши. В професионалните общности и има натрупан опит и успехи въпреки дефицитите в нормативната и бизнес среда - България например е първенец в региона по сгради

с зелени сертификати от най-висок клас, което е заслуга изцяло на корпоративният и професионален сектор.

Освен законодателни промени, които са необходими, и по които работим, както например в Закона за управление на етажната собственост с оглед на систематизиране усилията на общностите, друго предложение, което можем да направим и вече сме оформили писмено, е въвеждането на професионално управление на жилищните сгради, така че да те да се приравнят, като статут, на малките и средни предприятия, за които финансовите институции и всички други заинтересовани страни вече имат модели за работа, така че да достигнат до етапа на ефективно взаимодействие с всички заинтересовани страни и институции, който е необходим с оглед на европейските директиви, а и нормалният градски ритъм вече изисква.

В цяла Европа има необходимост от огромни усилия и инвестиции в тази дейност. И в Европа, и в България целите са едни и същи - декарбонизацията, техническите изисквания за национални планове, сертификати, стандарти, въвеждане на метрики, които съществуват в корпоративния свят и в България.

Академията в колаборация с бизнеса за зелена икономика

доц. д-р Радостин Вазов

Заместник-ректор на ВУЗФ

Ролята на образованието е в това да създадем определен начин на мислене чрез, който да осъществим всички цели на зелената икономика. Това можем да постигнем по два начина. Първо чрез създаването на съдържание и включването му в нови теми и дисциплини. Второ чрез научни изследвания в областта. Ние можем да се похвалим и с двете. ВУЗФ внедри в учебния си план задължителни дисциплини, като „Кръгова икономика“, както и подобри съдържанието на текущи. Лабораторията към ВУЗФ осъществява научно-приложни изследвания в областта на зелената икономика, фокусирани върху различни аспекти и свързани с образователния профил на висшето училище. При нас е разработена и пробирана на практика система за оценка на екологичния риск при предоставяне на

кредити от банки. В процес на разработка са и различни застрахователни инструменти, които са свързани със зелената инициатива. Има ясни индикации, че тези застрахователни продукти могат да бъдат много по мощни инструменти за въздействие върху икономическите субекти от колкото въвеждането на банкови регулации и регулации на общоевропейско ниво. За нас е изключително важно предоставянето на възможности за научно-приложни изследователски проекти в областта, съвместно с образователни и научни институции в страната и чужбина, както и привличането на европейско финансиране. Не на последно място е и осъществяването на трансфер на знания от и на националния и международния научен пазар областта на зелената икономика.

Академията в колаборация с бизнеса за зелена икономика

гл. ас. д-р Мария Трифонова

Стопански факултет в СУ „Св. Климент Охридски“

Осъзнаваме нашата отговорност в процеса на изграждане на нисковъглеродна икономика. За последните 5 години сме най-динамично развиващият се факултет с 20% ръст на новозаписаните студенти. Същевременно се позиционираме с всяка изминала година все по-нагоре в ранкингите. Това се дължи на принципите на нашата работа, на които е базиран и нашият принос към зелената трансформация. На първо място това е личният пример. Ние сме първата академична институция в страната с климатичен план и стратегия за постигане на глобалните цели на ООН. Работим прозрачно, открито, приобщаващо. Най-актуалният ни пример и продукт е курсът по климатична грамотност, който ще бъде отворен за всички граждани и преподавателите на университета. Разчитаме на партньорствата ни с бизнеса, правителствения и неправителствения сектор, защото ни позволяват да подготвим учебен материал, базиран на най-актуалните казуси от практиката и да отговорим на техните нужди т.е. на нуждите на нашите партньори в академичната подготовка на експерти. Към днешна дата имаме 153 споразумения за партньорства. Повече от половината партньорства са сключени от началото на 2022 г. В това число влизат и изследователски институти.

Прилагаме различни иновативни методи – например включване на климатични игри в

нашите занятия, каним гост лектори, които ни помагат да пресъздадем по достъпен начин всички теми и предизвикателства, свързани със зелената трансформация. За ESG академията това е втората година, която тече изключително активно. Само този семестър имаме 4 издания. В нея работим с представители на бизнеса от различни организации и това ни помага в разработката на съдържание, което да отговаря на техните нужди.

Активни сме в подготовката и изпълнението на проектни предложения по Програма Хоризонт. Важен е проектният опит, който тепърва изграждаме в университета. Това е важна платформа и начин за обмен на знания и партньорства с колеги от чужбина, както и за търсене на финансиране за разработка на наши методологии и национални аналитични инструменти, които да отговорят на изследователския потенциал, който трябва да имаме за нуждата на нисковъглеродната икономика.

Не на последно място съзнателно и целеустремено създаваме общност от хора, които съзнават, че са изправени пред общ проблем, изграждат споделени мисловни рамки. Ние ги мотивираме да търсят решения заедно, нещо, което липсва като цяло в обществото и вярваме, че в това отношение имаме много сериозен принос, макар и трудно измерим.

**ACCELERATE
GREEN**

THE GREEN BOOK

www.gfcentre.org